

ILMAILUALAN UNIONI IAU:N JÄSENLEHTI

Unioni

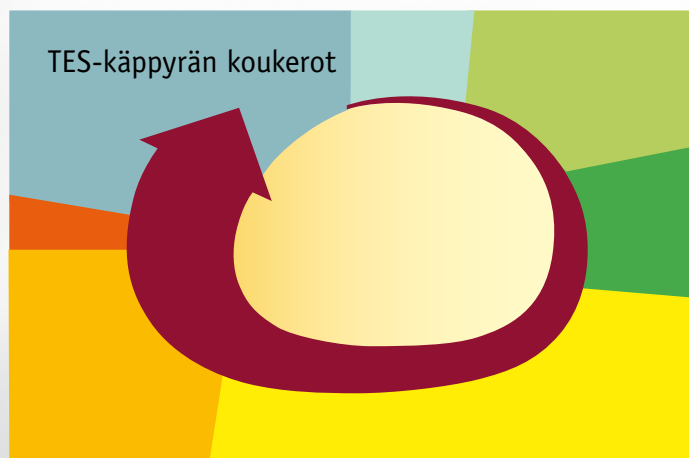
21.6.2013
NRO 3

Airpron
työehdot

Luottikset luupissa / TES-käppyrän koukerot / Finaviassa yt-neuvottelut

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Luottikset luupissa
- 7 Parantuneet etuudet houkuttelevat opiskelemaan

8 TES-kierros

- 10 Palkka-ankkurin vahdiksi Lonka ei suostu
- 12 Suomeen saatava vahva tahtotila työllisyyden parantamiseksi
- 13 Finaviassa yt-neuvottelut
- 13 Merkittävä sopimus Suomeen – GATES teki kaupat
- 14 Lyhyt kääntö
- 15 Kentän tasolta
- 15 Tyky ja työt lähemmäs toisiaan
- 16 Ota jäsenkortti mukaan matkalle
- 17 Majoitu edullisesti hostelleissa Suomessa ja ulkomailla
- 18 Jukeboksi
- 21 Kolumni
- 22 AY
- 25 Mielipide: Abrakadabra
- 26 Jos sinut lomautetaan tai jätät työttömäksi
- 27 Lomautetun itse ilmoittauduttava TE-toimistoon heinäkuusta alkaen
- 28 Vapaalla syntymästä lähtien
- 30 Hyväntekijät siviilissä – Pahat kentällä
- 30 Kuvakulma
- 31 Kuulutus
- 31 Pääkonttorin nimikilpailu
- 32 Hyvää kesää!

KANSIKUVA:

Lentoliikenteen palveluja koskevat työehdot polskimassa pakoon nollatuntisopimuksen hainleukoja.

Tappajahai – Steven Spielberg
 Kuva – Karoliina Ilonoja
 Moby Dick – JM Koskinen

Unioni

Levikki 4400
 17. Vuosikerta

Julkaisija
 Ilmailualan Unioni IAU ry

ISSN
 1795-2840 (Painettu)
 1795-343X (Verkkoalehti)

Päätoimittaja
 Juha-Matti Koskinen
 Puh. 040 766 9040
 juha-matti.koskinen@iau.fi

Toimitussihteeri
 Pekka Kainulainen
 Puh. 040 528 8166
 pekka.kainulainen@iau.fi

Toimituskunta
 Markus Berg
 Reijo Hiltunen
 Pekka Hintikka
 Arto Kujala
 Ari Miettinen
 Vesa Suni
 Sari Virta
 Jyrki Väyrynen

Toimitus
 John Stenbergin ranta 6
 PL 337
 00531 HELSINKI
 Fax. (09) 47857 250

Osoitteenmuutokset
 Liiton jäsenistön osoitteenmuutokset päivittyvät automaattisesti postiin/väestörekisteriin tehdyn ilmoituksen perusteella. Muut osoitteenmuutokset voi toimittaa mieluiten sähköpostitse osoitteeseen iau@iau.fi.

Ilmestyminen
 Lehti ilmestyy 2013 kuusi kertaa.
 Ilmestymisaikataulu sivulla 30.

Aineisto
 Toimitus ei vastaa pyytämättä lähetettyistä aineistoista eikä palauta niitä.

Ulkoasu
 Karoliina Ilonoja

Paino
 Sälekarin Kirjapaino Oy
 Somero

Shoppailemassa

Yleissitovan työehtosopimuksen alkuperäinen idea on järjestäytymättömien työnantajien palveluksessa olevien työnteon vähimmäisehtojen turvaaminen. Samalla tarkoitus on estää syntymästä niin kutsuttuja keltaisia työehtosopimuksia, joilla kierretään työntekijöiden järjestäytymiseen perustuvaa sopimusmenettelyä.

Velvollisuus noudattaa yleissitovaa työehtosopimusta perustuu työsopimuslakiin. Sen mukaan työnantajan on noudatettava työsuhteissaan vähintään valtakunnallisen, kyseisellä alalla edustavana pidettävän, työehtosopimuksen määräyksiä.

Niinhän?

Ilmailualan maapalveluissa tällä hetkellä näin ei ole. Ei siitäkään huolimatta, että lähes kaikki yritykset ovat järjestäytyneet samaan työnantajaliittoon ja yhtä lukuun ottamatta kaikki työntekijöitä edustavat liitot ovat SAK:n jäseniä. Juuri nyt vallitsee työtaistelulla saavutettu hauras välirauha.

Jos Airpron jättämä ja Julkisten ja Hyvinvointialojen liitto JHL:n hallituksen hyväksymä ehdotus työehtosopimukseksi saavuttaa sille kuulumattoman statuksen, ovat negatiiviset vaikutukset vakavat ja ulottuvat laajalle.

Airpron työntekijöiden kurjat työehdot vain huononevat nykyisestään. Paine sopimuksen soveltamiseen RTG:ssä, joka on Airpron täysin omistama, kasvaa tuntuvasti.

IAU:n, Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys SLSY:n ja JHL:n jäsenten työehdot muissa Finavia-konsernin osissa vaarantuvat. Aiemmin vain Pardian kanssa solmitun yrityskohtaisen sopimuksen soveltamisalakirjauksen epämääräisyyden vuoksi sillä on jo tähän mennessä teetetty töitä hyvin erilaisissa tehtävissä. Turvatarkastuksessa, lennonneuvonnassa, maapalveluissa ja lentävän henkilökunnan töissä. Nyt kirjausta on edelleen väljennetty ja käyttöä lieenee siis tarkoitus laajentaa entisestään. Lentoasemien kunnossapito tulee ensimmäisenä hakematta mieleen.

Airpro yrityksenä jää edelleen vaille edustavuudellaan työrauhan takaavaa työehtosopimusta. Muut Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n maapalveluissa toimivat yritykset ja niiden työntekijät taasen saavat kärsiä jatkossakin epäterveen kilpailun kaikista seurauksista. Itse PALTA:n toiminta näyttää epäjohdonmukaisena, jos se solmii samalle alalle päällekkäisiä työehtosopimuksia, vastoin Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen rinnakkaissopimiskieltoa. Kohta sovittiin kaiken lisäksi PALTA:n edeltäjän Palvelualojen Toimialaliiton esityksestä. Kummallisena näyttää myös JHL:n valitsema linja, jonka seurauksena nollatuntisopimukseen pohjaavan työehtosopimuksen käyttö laajenee paitsi muualla, myös omien jäsenten kustannuksella. Nollatuntisopimuksella tarkoitetaan työsopimusta, joka ei takaa yhtään mitään työntekijälle, vaan hänet kutsutaan töihin tarvittaessa. Näin työntekijä jää huonoimmassa tapauksessa sekä palkanmaksun että työttömyysturvan ulottumattomiin. Syystäkin kyseisten sopimusten vastustaminen on ollut SAK:n, jonka suurin liitto JHL on, yhtenä päätavoitteena.

Ay-liike on tasa-arvoliike. Se toimii kuitenkin itseään vastaan, jos työehtojen tasarvoa tavoitellaan heikentämällä niitä paremmin sopineilta.

Arto Kujala

”

Työnantajan on noudatettava vähintään valtakunnallisen, edustavan työehtosopimuksen määräyksiä.

Luottikset luupissa

Haastattelimme tehtävä kautensa kvartaaliin, puolen vuoden kääntöpaikalle, saapuneita uusia pääluottamusmiehiä. Pyysimme heiltä lyhyttä ammatillista taustaselvitystä ja näkemystä kokemuksiinsa vaikeuksiin ja mahdollisuuksiin luottamusmiestehtävässä. Lisäksi jokaiselle räätälöitiin yksi ”artonyyperi” -kysymys, jolla mitattiin valmiutta selvittää yllättävistä tilanteista, joita nykyisissä tehtävissä luultavasti kaikille siunaantuu.

Arto Kujala

Finavia Oyj

Kahdeksankymmentäluvun lopussa asteli jalkapalloilijan notkealla askeleella tuore lennonvarmistusteknikko **Veli-Matti Junnola** Kittilän lentoasemalle. Varsinainen leipätyö on noista päivistä kokolailla muuttunut teknisen kehityksen myötä. Samoin on periaatteessa sama työnantajakin luonut nahkansa ilmailuhallituksesta liikelaitosvaiheen jälkeen osakeyhtiö Finaviaksi.

Jotain on ennallaankin. Ennen kielisi Moskova ja Kekkonen, mutta nykyään sen tekevät EU-määräykset. Niiden valta tuntuu ulottuvan toisinaan paikallisiin työehtoihin asti. Työehtoihin Veli-Matti on perehtynyt ensin alueluottamusmiehenä parikymmentä vuotta ja nyt pääluottamusmiehenä on toinen kausi aluillaan. Luottamustoimeen kuluu

paljon omaa aikaa, kuuluu paljon matkustamista ja viime ajat ovat olleet muutenkin raskaita. Tehtävän hoitamisessa auttaa se, että ymmärtää keitä, mitä ja miksi on valittu edustamaan.

Vankka usko Veli-Matilla on siihen, että Suomi osallistuu seuraavaan jalkapallon arvoturnaukseen tai sitä seuraavaan, tai sitä seuraavaan, tai...

Finnair Oyj

Sirpa Lahtinen tuli lentoasemalle töihin -89. Ensin lähtöselvitykseen ja sittemmin portille. Viimeisimpien uudistusten myötä mainitut työt on yhdistetty. Välillä hänen tehtäviinsä kuului myös uusien tulokkaiden kouluttaminen ja tutorointi. Ehtipä hän myös käytöstä poistetun lähtöselvitysjärjestelmä fidon tukiryhmään. Osastoluottamusmiehen taustaa on neljän vuoden ajalta.

Pääluottamusmiehenä Sirpaa askarruttaa toisinaan onko tavoite asetettu yhteisesti, niin että se hyödyttää molempia

osapuolia. Toisaalta työ tuntuu palkitsevimmalta silloin kun ratkaisuihin kytetään yksissä tuumin.

Elävistä, kuolleista tai fiktiivisistä hahmoista illallisseuraksi kelpaisi parhaiten toinen keskiterminalin (-maan) velho Gandalf teoksesta *Taru sormuksen herrasta*. Totuuden ja oikeudenmukaisuuden hahmon kanssa riittäisi jututeltavaa.

Ga Telesis Engine Services Oy

Monien muiden tavoin **Jari Lintusen** ensimmäinen pesti Finnair tekniikassa löytyi parikymmentä vuotta sitten Moottorinuudistamistehtaan moottoripesulasta. Sanahirviön takaa löytyy tuttu mute, jonka surkea kohtalo viime vuonna on tässäkin lehdessä useampaan kertaan dokumentoitu. Jarin hommat tekniikassa laajenivat ammattitaidon karttumisen myötä käsittämään ensin apu-moottoreiden ja potkuriturbiinien korjausta. Nykyään hän tasapainottaa moottoreiden pyöriviä osia.

Jari kuuluu siihen jäsenkuntaan, joka on saanut kokea työnantajan kovenuneen henkilöstöpolitiikan seuraukset epämiellyttävän läheltä. Toisaalta toivotavasti pohja on nyt saavutettu ja edessä odottaa parempi aika työllisyyden kanalta.

Hyötyliikunta työmatkapyöräilyn muodossa pitää kuntoa yllä ja auttaa muutenkin jaksamaan. Satulassa ehtii myös pohdiskella työasioiden lisäksi muutakin.

LSG Sky Chefs Finland Oy

Perimätiedon mukaan **Reijo Hiltunen** toi pöperöä Karhumäen veljeksille heidän suunnitellessaan Suomen ensimmäistä lentokelpoista konetta ja henkilövahingoilta säästyttiin. Tarina ei kuitenkaan pidä kutiaan. Reijo tuli töihin Finnair Cateringin kuormaukseen vasta -80 luvulla ja sittemmin Catering esimieheksi. Työsuojelupuolella Reijo toimi ensin asiamiehenä -89 vuodesta 2000-luvun alkuun ja siitä edes valtuutettuna aina pääluottamusmieheksi valintaansa asti.

Reijon mielestä luottamusmiehen tehtävä on nimeään myöten otettava asiaakseen. Tärkeintä on ansaita edustetta-

viensa luottamus. Tämä ei aina kohtaa työnantajan pyrkimysten kanssa, mutta toisaalta juuri nämä vaikeudet ovat tehdyt voitettaviksi.

Autiolle saarelle Reijo ottaisi mukaan **Gavin O'Connorin** ohjaaman leffan, *Miracle on ice*. Sankaritarinan Lake Placidin olympialaisista, jossa jenkkien yliopistojoukkue löi suuren ja mahtavan. Luettavaksi kelpaisi Sudenpoikien käsikirja tai Lentoliikenteen palveluja koskeva työehtosopimus (chic!). Taustalla soi äänekkästä nuorisomusiikkia, Him-yhtyeen Razorblade romance.

Hyvä ettei autioilla saarilla ole sähköjä. (toim. huom.)

Finnair Technical Services Oy

Jukka Korhonen tuli yo-pohjaisena asentajana Finaviationille töihin -90. Siitä matka jatkui Kar-Airille ja liiketoimintajärjestelyjen jälkeen Finnair tekniikkaan. Tässä on hyvä muistutus siitä, että oli myös aika, jolloin emoyhtiö kutsui tyttäriä puoleensa. Kuten edellä olevasta voi päätellä, Jukan ammatillinen pätevyys on suuntautunut potkuriturbiinikalustoon. Vuosikymmenen loppuun mennessä hän ehti kouluttautua myös insinööriksi. Yksi koulu on ollut myös osallistuminen Ilmailutekniikan Ammattiyhdistys ITA ry 001:n toimintaan. Pätevyyttä on lähes kaikista tehtävistä, tällä hetkellä hän on puheenjohtaja.

Pääluottamusmiehenä ja aktiivina on ollut vaikeata katsoa Finnair tekniikan alasajoa. Sitä että yhtiö itse asettamiensa hintojen ja kohtuuttomien tuloodotustensa perusteella on "todennut" suomalaisen työn liian kalliiksi. Toisaalta nyt jos koskaan on ollut tunne tärkeästä työstä. Jotain on vaikeuksista huolimatta saavutettukin ja arvonsa on henkilöstöryhmien yhteistyön tiivistymisellä kriisin keskellä.

Unelmalomalla Jukka heittäisi repun selkään ja ilman kokonaissuunnitelmaa tutustuisi Aasiaan.

RTG Ground Handling Oy

Tässä kohtaa esittelyjä siirtyy vastuu lukijalle. Nimittäin kuopiolainen **Juha "Jasu" Jaatinen** vastaa kysymykseen työhistoriastaan ilmailualalla seuraavasti: "Ilmailun parissa on tullut puuhasteltua keväästä -91. Ensin Finnairilla, sitten Nopolla, Interhandlingissa ja RTG:ssä sen eri muodoissa." Yleiskielessä tämä ymmärrettäneen kuormaus- ja muiksi töiksi juuri niissä yrityksissä, joita on tiuhimmin ulkoistettu, myyty ja järjestelty lopullista järjestystä tavoittamatta. Raskas komennus uralla oli olla lopetetun RTG:n tuloaulan viimeinen pääluottamusmies.

Vaikeuksia piisaa kahden tessin loukussa olevan Airpron omistaman nykyisen RTG:n pääluottamusmiehenäkin. Niin paljon, että jopa vapaapäivien pitäminen on ongelmallista. Mahdollisuudet valkenevat aikanaan, toivottavasti myönteisinä ja mahdollisimman pian.

Innokkaana golf-miehenä tunnetun "Puijon Greg Normanin, suuren valkoisen muikun" tasoitus on 8.4 tai sitten 8.4, riippuu kuka kysyy.

Servisair Finland Oy

Keikkamies Nurmiselta **Pertti Jokinen** aloitti ramppaamisen -95. Välillä hän ramppasi vuodeksi Lähi-itään rauhanturvatehtäviin. Harvalla on kokemusta kuormaustyöstä Beirutin kentällä. Maailmanmatkailun jälkeen hän on jatkanut periaatteessa saman yrityksen palveluksessa tehden kaikkia maapalveluyhtiön asemataso- ja багаasi-töitä. Aina miehistönkuljetuksesta ja jäänpoistosta, push-back-kuskin kautta lentojenkeräilyyn ja kuormausesimiehen tehtäviin. Välillä voi piipahtaa

high loaderin puikoissakin. Kaikki käy.

Suurin yksittäinen murhe lentoliikenteen maapalveluissa sekä yritysten, että työntekijöiden kannalta näyttäisi olevan liian kova kilpailu. Lyhyet ja kannattavan rajan alittavat kääntöhinnat synnyttävät tilanteen, jossa kummankaan on vaikea suunnitella tulevaisuuttaan.

Raskas työ vaatii raskaat ruuat. Tarjosimme Pertille alakoulu-menu vaihtoehtoiksi pinaattikeittoa, maksalaatikkoa tai tillilihaa. Hän otti tillilihaa. "Sitä ei ole tullut syötyä pitkään aikaan". Tältä osin voimme katsoa IAU:n edunvalvonnan onnistuneen.

JM KOSKINEN

Parantuneet etuudet houkuttelevat opiskelemaan

■ Aikuiskoulutuksen etuudet paranevat entisestään elokuun alusta. SAK:n kehittämisjohtaja **Markku Liljeström** on tyytyväinen siihen, että opiskelijoiden määrä on kaksinkertaistunut muutamassa vuodessa.

Aikuiskoulutustuki on 1 600 euron kuukausituloilla vajaat 1 100 euroa kuukaudessa ja 2 500 euron tuloilla noin 1 500 euroa. Kun tukiaika elokuun alusta kasvaa 19 kuukauteen, se mahdollistaa kaikkiaan kaksi lukuvuotta kestävät opinnot. Tukea saa, jos jää palkattomalle opintovapaalle vähintään kahdeksi kuukaudeksi.

Tukiajan pitenemisen lisäksi sovitellun aikuiskoulutustuen tulorajaa nostetaan. Soviteltua tukea saa, jos opiskelu

on osa-aikaista. Jatkossa voi tienata 250 euroa kuukaudessa ilman, että tulot leikkaavat tukea.

Eri selvitysten mukaan SAK:laiset osallistuvat harvemmin ammatitaitoa uudistavaan koulutukseen kuin jo entuudestaan korkeasti koulutetut.

– Nyt on tärkeää tehdä tukia tunnetuksi työpaikoilla, kannustaa työntekijöitä opiskelemaan ja vaikuttaa myös työnantajien asenteisiin niin, että opintovapaalle jääminen on mahdollista, sanoo Markku Liljeström.

Stipendi kannustaa ammatillinen tutkinnon suorittamiseen

Myös kertakorvauksena maksettavaa ammatitutkintostipendiä korotetaan

elokuun alusta niiden osalta, jotka suorittavat ensimmäistä ammatillista tutkintoaan. Markku Liljeström toivoo, että stipendin korottaminen kannustaisi erityisesti vähän koulutusta saaneita hakeutumaan opiskelemaan. Viime vuonna ammatitutkintostipendin avulla opiskeli 24 000 henkeä.

Työmarkkinajärjestöt sopivat aikuiskoulutuksen etuuksien parantamisesta raamisopimuksessa.

Aikuiskoulutustukea ja ammatitutkintostipendiä haetaan koulutusrahastosta.

TES-käppyrän koukerot

MARRASKUU

Neuvottelutulos / Neuvotteluja jatketaan / Jatkotoimista päättäminen
Liiton hallitus päättää neuvottelutuloksen hyväksymisestä, neuvottelujen jatkamisesta tai muista jatkotoimista.

21

Neuvottelutulos / Neuvotteluja jatketaan / Jatkotoimista päättäminen
Ammattiosastot käsittelevät tilannetta ja ilmoittavat kantansa liiton hallitukselle.

20

LOKAKUU

Neuvottelujen eteneminen
Liiton hallitus

19

Neuvottelujen eteneminen,
yksityiskohtien täydentäminen
TES-työryhmät ja neuvottelukunta

18

Liittojen välisiä
neuvotteluja.

17

Neuvottelujen eteneminen
Liiton hallitus

16

Neuvottelujen eteneminen,
yksityiskohtien täydentäminen
TES-työryhmät ja neuvottelukunta

15

Liittojen välisiä
neuvotteluja.

14

Työehtosopimuksen
irtisanominen.
Liiton hallitus

13

Liittojen välisiä
neuvotteluja.

12

SYYSKUU

ELOKUU

Liiton hallitus pyysi ammattiosastoilta esityksiä työehtosopimukseen ja nimeämään edustajat TES-ryhmiin.

1

Ammattiosastoilta tulleet esitykset todettiin liiton hallituksessa. Todettiin ammattiosastojen TES-ryhmien jäsenet valituiksi.

2

Neuvotteluesitysten kokoaminen, 1. kokous

Maapalvelujen TES-ryhmä (007, 009, 010 ja 012) sekä Tekniikan TES-ryhmä (001 ja 003)

3

Neuvotteluesitysten kokoaminen, 2. kokous

Maapalvelujen sekä Tekniikan TES-ryhmät

4

Sopimusneuvotteluissa tahti kiihtyy syksyä kohti mentäessä

■ Valmistautuminen Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen sopimusneuvotteluihin on ollut käynnissä koko kevään ja alkukesän ajan. Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen sopimuskausi päättyy 31.10.2013.

Samanaikaisesti on käyty neuvotteluja Airpro Oy:tä koskevas- ta työehtosopimuksesta. IAU:n lisäksi neuvotteluihin on osallistunut JHL, nykyisen työehtosopimuksen solminut Pardia sekä matkustamohenkilökuntaa edustava Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys SLSY. Työnantajapuolen sopimus-osapuoli on Palvelualojen työnantajat PALTA. Neuvottelutilanteesta on tiedotettu liiton jäsenille ajankohtaistiedotteen avulla

Ilmailutietoteknisten työehtosopimuksen sopimuskausi päättyy 31.8.2013. TES-ryhmänä toimiva ammattiosasto 005:n johtokunta on tehnyt koko kevään valmistelutyötä neuvotteluja varten. Johtokunnassa ovat edustettuina lennonvarmistustekniikka ja lennonvarmistuksen operatiiviset tehtävät. Lisäksi ryhmää täydennettiin asematasonvalvojien edustuksella.

Neuvotteluesitysten

kokoaminen, 3. kokous

Maapalvelujen sekä Tekniikan TES-ryhmät

5

Liittojen työehtosopimusneuvottelukunnat keskustelevat alustavasti syksyn neuvotteluista ja noudatettavasta aikataulusta.

Neuvottelukunnat (IAU/PALTA)

6

Neuvottelutavoitteiden läpikäyminen 1. kokous

TES-ryhmät ja neuvottelukunta

7

Yhteenveto TES-ryhmien työskentelystä.

Liiton hallitus

8

9

Työehtosopimusneuvottelut käynnistyvät. Neuvottelutapaamisia on sovittu alustavasti yhteensä kahdeksan.

IAU ry ja PALTA ry

10

Liittojen välisiä neuvotteluja.

11

Neuvottelujen eteneminen, yksityiskohtien täydentäminen TES-työryhmät ja neuvottelukunta

Valtakunnansovittelija odottaa työteliästä työmarkkinasyksyä

Palkka-ankkurin vahdiksi

■ Valtakunnansovittelija **Esa Lonka** ennustaa syksyksi vaikeita ja riitaisia neuvotteluja.

– Tämän hetken tietojen perusteella ei ihan helpolta näytä. Ennusmerkit ovat vähän sen oloisia, että täällä alkaa asiakkaita kulkea.

Lonka sovitteli toukokuussa Journalistiliitolle ja Viestinnän Keskusliitolle työehtosopimuksen, joka toi toimittajille 0,7 prosentin yleiskorotuksen. Hänen mukaansa se ei kuitenkaan ole pohja tuleville neuvotteluille

– Se oli ihan oma ratkaisunsa eikä siinä otettu kantaa tulevaan neuvottelukierrokseen. Tuleva korotustaso on työmarkkinaosapuolten omissa käsissä. Paljon ratkaisee se, mitä tehdään nyt ennen kierroksen varsinaista alkamista. Sen jälkeen kaikki on mahdollista.

Elinkeinoelämän keskusliitto vaatii palkkoihin nollaratkaisua ja palkansaajapuoli yleiskorotuksia kaikille.

– Osapuolilla täytyy olla ymmärrystä ja yhteistä tahtoa, että ratkaisu löydetään, Lonka sanoo

Pystyisitkö myymään palkansaajille nollaratkaisun?

– Ei sovittelija mikään fakiiri ole. Sitä on mahdoton tehdä sillä tavalla.

Pelkkä työnantajan tavoite ei riitä

Teknologiaateollisuuden varatoimitusjohtaja **Risto Alanko** haluaa Helsingin Sanomien mukaan, että valtakunnansovittelija vahtisi vientiteollisuudessa synnyttävää palkka-ankkuria.

Palkka-ankkuriajatus on kopioitu Ruotsissa, jossa muiden alojen palkan- korotukset eivät saa ylittää teollisuuden korotuksia.

Lonka ei suostu vahtimaan palkka-ankkuria.

– Se on ollut vain työnantajapuolen ta-voite. Työriitalaissa ei missään sanota, että yhden osapuolen näkemys voisi olla yli muiden osapuolten näkemysten.

Kanta-asiakaskortteja Bulevardille?

Liittokierroksella monet neuvottelut päättyvät valtakunnansovittelijan toimistolle. Longan mukaan tämä johtuu siitä, että osapuolilla ei ole yhteistä linjaa, yhteisessä pöydässä saavutettua käsitystä siitä, miten kierrokselle mennään.

– Sen seurauksena jokainen ikään kuin käperyy sisäänsä ja katsoo vain omia tavoitteitaan ja oman alansa tilannetta ja tekee omat johtopäätöksensä tältä pohjalta.

Osa liitoista käy sovittelijan toimistolla muita useammin.

– Joku on ehdottanut, että niille pitäisi jakaa kanta-asiakaskortteja.

Omat neuvottelut ensin loppuun

Liittokierrokset ovat Longan mukaan johtaneet viime aikoina käytännössä siihen, että eteenpäin on menty nousevin huudoin.

Lonka opastaa Bulevardille pyrkiviä liittoja niin, että omat neuvottelut pitäisi käydä ensin loppuun saakka.

– Kun tänne tullaan, niin kyllä minä haluisin, että osapuolet tietävät tarkkaan, mistä ollaan eri mieltä ja mistä yhtä mieltä. Pitää tietää myös vastapuolen näkemykset omiin esityksiin, jotka eivät ole pöydässä menneet läpi. Pitää olla ymmärrystä siitä, miksi tänne tullaan.

Joskus on käynyt niinkin, että Bulevardille tullaan pitkien vaatimuslistojen ja paksujen paperinippujen kanssa ja pyydetään sovittelijaa rakentamaan niistä sopimus.

– Tällaiset tapaukset lähtevät purkautumaan sitä kautta, että pakotan osapuolet neuvottelemaan.

Heitätkö sinä tällaiset neuvottelijat ulos?

– Näin on tehtävä, koska ei toisten puolesta voi sitä perustyötä tehdä.

Helpoimmin ratkaistavia riitoja ovat Longan mukaan sellaiset, joissa osapuolten näkemykset ovat jäsentyneet niin, että syntyy käsitys, miten asia voisi mennä eteenpäin.

Työtuomioistuimen kautta Bulevardille

Valtakunnansovittelijan toimistolle pyritään joskus myös työehtosopimusten ollessa vielä voimassa.

– Työriitalaissa on sanottu, että täällä ei voida käsitellä asioita, jotka kuuluvat työtuomioistuimen toimivaltaan.

Kiistojen takana saattaa silloin kuitenkin olla asioita, jotka eivät työtuomioistuimessa ratkea.

– Voi tulla tuomio, että on menetelty lainvastaisesti ja siitä tulee seuraamuksia. Varsinaisen häiriön syy jää kuitenkin usein hoitamatta.

Silloin osapuolet saattavat haluta, että sovittelija voisi auttaa heitä riidan ratkaisussa.

– Olen joskus suostunut näihin. Silloin se on vapaaehtoista työmarkkinoiden tukemista ja auttamista, joka luontevasti kuuluu työhöni.

Teksti: UP/MIKA PELTONEN

Lonka ei suostu

Esa Lonka jatkaa valtakunnansovittelijana

Kimmo Brandt

Valtakunnansovittelija Esa Longalle on ehdotettu, että usein hänen toimistollaan laukkaaville liitoille voisi jakaa kanta-asiakaskortit.

– Kun tänne tullaan, niin kyllä minä haluisin, että osapuolet tietävät tarkkaan, mistä ollaan eri mieltä ja mistä yhtä mieltä, Esa Lonka sanoo.

Valtioneuvosto nimitti Esa Longan 13. 6. uudelleen virkaan, jota hän on hoitanut vuodesta 2009 lähtien. Longan kausi alkaa 15. elokuuta ja jatkuu ensi vuoden loppuun.

Ennen valtakunnansovittelijan tointa Lonka työskenteli johtajana sosiaali- ja terveysministeriössä. Valtakunnansovittelijan varamiehenä ja piirisovittelijana hän on toiminut vuodesta 1987.

Longan lisäksi valtakunnansovittelijaksi haki kymmenen muuta henkilöä. Työ- ja elinkeinoministeriö kuuli virkaa täytettäessä myös työmarkkinakeskusjärjestöjä.

Valtakunnansovittelija avustaa neuvottelukumppaneita työriitasovitteluissa, kun työ- tai virkaehtosopimusta ei saada aikaan ilman ulkopuolista apua. Työmarkkinakeskusjärjestöt voivat käyttää valtakunnansovittelijaa apunaan myös keskitetyn tulospimuksen solmimisessa.

Työriitojen sovitteluun osallistuminen on pakollista. Suomessa on siis voimassa pakkosovittelu. Sen sijaan työriitojen pakkosovintoa ei ole. Riidan osapuolten ei ole pakko hyväksyä sovittelijan sovintoehdotusta.

Työmarkkinajärjestöillä on keskeisin asema työ- ja virkaehtosopimusjärjestelmässä. Järjestöt vastaavat työehtosopimusten neuvottelemisesta ja tekemisestä. Työtuoimioistuin ratkaisee viime kädessä muun muassa voimassa olevista työ- ja virkaehtosopimuksista syntyneet oikeusriidat.

Lyly SAK:n valtuustossa –

Suomeen saatava vahva tahtotila työllisyyden parantamiseksi

■ SAK:n puheenjohtaja **Lauri Lyly** perää työmarkkinaosapuolilta ja koko Suomelta vahvaa tahtotilaa työllisyyden parantamiseksi. Lyly painottaa, että tahtotila on nyt tarpeen, kun talouden hidastuminen on alkanut näkyä teollisuuden lisäksi palvelu- ja rakennusaloilla sekä julkisella sektorilla.

- Työttömyys ja työttömyyden uhka koskee liian montaa SAK:laisen liiton jäsentä ja suomalaista palkansaajaperhettä. Näin ei voi jatkua, vaan työllisyydessä ja talouskasvussa tarvitaan kääntö parempaan.

SAK:n valtuustossa toukokuussa Kiljavalla Lyly haki puheessaan työllisyyden ja ostovoiman kehittymiseen tähtäävää työllisyys sopimusta.

- Syksyn sopimuskierron palkan korotus, veroasteikkojen inflaatiotar-

kastus sekä työeläkemaksujen ja työttömyysvakuutusmaksujen yhtäaikainen ratkaiseminen olisi järkevää palkansaajien ostovoiman näkökulmasta. Siksi laajempaa sopimusratkaisua kannattaa yrittää. Laajempaan pöytään ajavat myös työnantajien keväiset linjaukset eläkemaksuista. Niitä ei voida sopia yksittäisissä liittopöydissä, Lyly linjasi.

SAK:n puheenjohtaja otti esille myös neuvottelut eläkejärjestelmän uudistamiseksi.

- Joudumme arvioimaan, ovatko nykykeinot oikeudenmukaisia ja riittäviä. SAK:laisissa ammateissa työurien pidentäminen ei ole välttämättä helppoa. Vaikka elinaika kasvaa, raskaissa ammateissa fyysiset ja psyykkiset rajat tulevat vastaan, kun työvuosia karttuu tarpeeksi paljon. Itse lämpenen ajatukselle, että

työuran pituudella olisi merkitystä määriteltäessä ajankohtaa eläkkeelle siirtymiselle.

Suomessa tarvitaan Lylyn mielestä edelleen yksilöllisiä ratkaisuja siirryttäessä eläkkeelle. Hän myös arvosteli muun muassa osa-aika eläkkeiden karsimista.

- Työkyvyttömyys- ja vanhuuseläke ovat liian kaavamaisia, eivätkä ne saisi olla järjestelmässä ainoita tapoja eläköityä. Sen vuoksi loppupään yksilöllisten ja osa-aika eläkkeiden karsiminen on ollut väärää politiikkaa.

SAK:n puheenjohtaja Lauri Lylyn puhe kokonaisuudessaan osoitteessa: <http://www.sak.fi/ajankohtaista/valtuusto>

Pekka Kainulainen 2009

Finaviassa yt-neuvottelut

■ Finavia käynnisti toukokuussa yt-neuvottelut, joissa selvitetään Tampereella sijaitsevan alueennonjohdon toimintojen siirtämistä Helsinki-Vantaan lentoasemalle. Lisäksi selvitetään pääkaupunkiseudun lennonneuvontayksiköiden töiden tulevaisuutta.

Finavia arvioi, että suunnitellut uudelleenjärjestelyt vähentäisivät toteutessaan yhteensä noin 70 henkilötyövuotta alueennonjohdon toimipisteessä Tampereella, sekä lennonneuvontayksiköissä Helsinki-Vantaalla ja Malmin lentoasemalla Helsingissä. Yt-prosessissa selvitetään myös, onko vastaavia säästöjä mahdollista saavuttaa jollain muilla keinoilla.

Yt-neuvottelut koskevat kaikkia Finavian Tampereen Aitovuoren toimipisteessä työskenteleviä Finavian työntekijöitä. Tämänhetkisen arvion mukaan toiminnan uudelleenjärjestely lennonvarmistusliiketoiminnassa vähentäisi mahdollisesti työtä enintään 40 henkilötyövuoden verran. Lisäksi on mahdollista, että henkilöiden tehtäviin tulee muutoksia.

Yt-neuvottelut koskevat myös kaikkia lennonneuvontapalveluyksikön työntekijöitä. Tämänhetkisen arvion mukaan toiminnan uudelleenjärjestely vähentäisi mahdollisesti työtä noin 30 henkilötyövuoden verran. Vähennys on kaavailtu toteutettavan siirtämällä työt Viroon.

Ilmailualan Unionista neuvotteluihin osallistuvat Ilmailutietotekniset ILTTY:n päälähtöasiamies ja lennonjohto-operaattoreiden-, sekä lennonvalvojen edustaja. Neuvottelujen aikataulut tarkentuvat kesän mittaan.

Arto Kujala

Merkittävä sopimus Suomeen GATES teki kaupat

■ Finnair ilmoitti vajaa vuosi sitten siirtävänsä omien lentokoneidensa moottoreiden huolto- ja korjaustoiminnan Sveitsiin rekisteröidylle SR Technicsille. Lentoyhtiö ilmoitti 7. 5. myyneensä moottorikorjaamostaan jäljelle jääneen osan yhdysvaltalaiselle GA Telesikselle.

GA Telesis toimii Helsinki-Vantaalla Suomeen perustamansa tytäryhtiön GA Telesis Engine Services Oy:n (GATES) lukuun. Uusi yhtiö työllistää 80 aiemmasta noin 200 Finnairin moottorikorjaamon palkansaajasta.

Työntekijöiden työehdoista on sovitettu GATES:in ja IAU:n sekä ITA:n välillä jo lokakuussa 2012. Työajat määräytyvät Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen lisäpöytäkirjalla ja tulevat palkankorotukset erillisellä palkankorotuspöytäkirjalla.

GA Telesis on saanut merkittävän sopimuksen venäläiseltä TransAero Airlinesilta. Venäläinen lentoyhtiö alkaa huollattaa koneitaan Suomessa. Sopimuksen arvoksi kerrotaan 500 miljoonaa dollaria eli vajaat 400 miljoonaa euroa.

Kuva-arkisto 2006, Pekka Kainulainen

GA Telesis Engine Services Oy vuokraa kuvassa etualalla olevat moottorikorjaamon tilat Finnair Facilities Managementilta.

AKT jatkaa yhteistyötä kuljetusliittojen kanssa

■ AKT:n kevätkuusto päätti virallisesti irrottautumisesta kuljetusliittohankeesta. Valtuustossa todettiin, ettei hanke voi toteutua sen jälkeen kun PAU ja IAU olivat jo aiemmin keväällä irtautuneet siitä.

AKT on kuitenkin valmis jatkamaan yhteistyötä kaikkien kuljetusliittojen kanssa, ja tarvittaessa valmis syventämään yhteistyötä.

AKT:lla on kahdenvälinen yhteistyösopimus Veturimiesten liiton kanssa.

Kuljetusliitoilla on myös perinteisesti ollut työehtosopimusneuvottelujen osalta kaveria ei jätetä -sopimus, jonka allekirjoittajat ovat tarvittaessa valmiit tukemaan muiden kuljetusliittojen sopimukseen pääsyä.

Oppaita

■ Liiton www.iau.fi -sivun oikeasta laidasta löytyy seuraavat oppaat: Vuosilomaopas, Yhteistoimintaopas ja Vuokratyöopas. Tämän lisäksi samassa paikassa on helmikuussa päivitetty perhevapaita käsittelevä opas, joka kertoo vanhemmuuteen liittyvistä oikeuksista ja etuuksista. Tutustu.

Uusi palvelu tuo tietoa reiteistä – ja melusta

■ Finavia on avannut lentoliikenteen seuraamiseen uuden palvelun Internetissä. Lentokoneiden reitit ja melumittausasemien melutiedot tulevat nyt kaikkien nähtäville. Palvelu tarjoaa yksityiskohtaista tietoa muun muassa lentokoneen sijainnista, korkeudesta ja lentokonetypistä noin 70 kilometrin etäisyydeltä Helsinki-Vantaan lentoasemasta.

”Palvelu helpottaa ymmärtämään lentoreittien sijainnit, lentokoneiden korkeuden ja tuuliolojen vaikutuksen kiitoiteiden käyttöön. Haluamme näin tarjota yleisölle avoimesti uutta reaaliaikaista tietoa lentoliikenteestä ja sen vaikutuksista, josta etenkin lentoaseman lähialueiden asukkaat ovat olleet kiinnostuneita”, kertoo Finavian kestävä kehityksen johtaja **Mikko Viinikainen**.

WebTrak-nimiseen verkkopalveluun pääsee Finavian verkkosivuilta osoitteesta www.finavia.fi.

Vilkuna jatkaa liiton puheenjohtajana

■ Liittokokous valitsi Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU:n puheenjohtajaksi yksimielisesti **Esa Vilkunan** ja liittovaltuuston puheenjohtajaksi **Timo Heikkisen**. Vilkuna on toiminut yhtäjaksoisesti liiton puheenjohtajana vuodesta 2001 lähtien. Timo Heikkinen valittiin ensimmäisen kerran valtuuston puheenjohtajaksi jo vuonna 1997. Alkava valtuustokausi on Heikkisen viides.

VML:n puheenjohtajana jatkaa Risto Elonen

■ Veturimiesten liiton valtuuston vaalikokous valitsi huhtikuussa liiton puheenjohtajaksi **Risto Elosen**. Eloselle kausi on neljäs Veturimiesten liiton puheenjohtajana.

Valtuuston puheenjohtajaksi valittiin veturinkuljettaja **Eveliina Juusola** Rovaniemeltä.

Seppo Juselius RVL:n uudeksi puheenjohtajaksi

■ Rautatievirkamiesliiton liittovaltuusto kokoontui 27.4. Helsingissä ja valitsi liiton uudeksi puheenjohtajaksi liittosihteerinään toimineen **Seppo Juseliuksen**. Hän aloitti tehtävässään välittömästi.

KENTÄN TASOLTA

- 1 Joko loma stressaa?
- 2 Milloin pidät lomasi?

teksti ja kuvat: JYRKI VÄYRYNEN

SANTTU SALO
LSG Sky Chefs Finland Oy

- 1 Pikkuhiljaa.
- 2 Juhannuksesta alkaen.

JANI VIKSTRÖM
Swissport Finland Oy

- 1 Ei vielä.
- 2 Syksyllä.

SAMI JUNTUNEN
Servisair Oy

- 1 Ei.
- 2 Heinä- ja elokuussa.

Tyky ja työt lähemmäs toisiaan

■ Työkykyä ylläpitävän kuntoutuksen suurin ongelma on sen irrallisuus työelämästä ja työpaikkojen arjesta, sanoo SAK:n asiantuntijalääkäri **Kari Haring**.

-Kuntoutuksessa ollut palaa liian usein samoihin työtehtäviin ja olosuhteisiin kuin ennen kuntoutusta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto arvosteli toukokuussa työkykyä ylläpitävää kuntoutusjärjestelmää (tyk) tehottomuudesta ja monimutkaisuudesta. Haring yhtyy osin arvosteluun, mutta

korostaa, että työkykyä ylläpitävää kuntoutusta on kehitetty ja uudistettu viime vuosina tukemaan paremmin tämän päivän työelämän tarpeita – työkyvyn ylläpitoa ja työurien pidentämistä.

Tarkastuksessa saatiin jonkin verran näyttöä lakisääteisen toiminnan ehkäisevistä vaikutuksista. Sen sijaan harkinnanvaraisen ASLAK-kuntoutuksen ei havaittu vähentävän työkyvyttömyyttä.

SAK:n Haring muistuttaa julkisuudessa aiheesta keskustelevia, että AS-

LAK-kuntoukseen lähteviä ei suoraan uhkaa työkyvyttömyys.

ASLAKissa vaikutukset näkyvät pidemmällä ajalla, kun kuntoutus ehkäisee mahdollista työkyvyttömyyttä.

Ota jäsenkortti mukaan matkalle

Ilmailualan Unioni on ottanut jäsenilleen Turvasta jäsenvakuutuksen, joka sisältää matkustajavakuutuksen vapaa-ajan matkoille. Ota jäsenkorttisi mukaan matkalle, se toimii myös matkavakuutuskorttina. Jutussa on mukana liittojäsenen matkustajavakuutuksesta korvattuja tapauksia.

■ Matkalla sattuu ja tapahtuu. IAU:n jäsenvakuutuksessa ovat vakuutettuna myös mukana matkustavat alle 18-vuotiaat omat ja samassa taloudessa asuvat lapset. Vakuutettuina ovat myös osaaikaeläkkeellä olevat jäsenet.

Vakuutus ei ole voimassa ehdoissa erikseen poisrajatuissa urheilulajeissa tai harrastuksissa.

Vakuutus on voimassa yhtäjaksoisesti enintään 45 vuorokautta matkan alkamisesta. Ylimeneville matkapäiville kannattaa ottaa Turvasta määräaikainen matkustajavakuutus.

Mitä vakuutuksesta korvataan?

Vakuutus korvaa matkan aikana alkaneen äkillisen sairauden tai sattuneen tapaturman aiheuttamia hoitokuluja. Näitä ovat esimerkiksi lääkärinpalkkiot, tutkimuskulut ja lääkärin määräämät lääkkeet.

Turistiripuli Thaimaassa, 5 000 €

Jäsen oli lomamatkalla Thaimaassa ja sairastui vatsatautiin, "turistiripuliin" kotiinlähtöä edeltävänä päivänä. Hänen kuntosensa oli sen verran huono, että hänet otettiin matkakohteessa sairaalahoitoon saamaan lääkitystä ja nestehoitoa. Hän menetti kotimatkinsa sairaalahoidon vuoksi. Vakuutuksesta korvattiin: lääkärinpalkkio poliklinikkakäynnistä, matkakulut sairaalaan ja lentokentälle sairaalasta, sairaalahoidon matkakohteessa, uusi lento kotimaahan. Edellä mainitut korvaukset olivat yhteensä noin 5 000 euroa.

Ennen matkan alkua ollut sairaus ei ole vakuutusehtojen tarkoittama matkasairaus.

Matkan peruuntuminen tai keskeytyminen

Vakuutuksesta korvataan matkan peruuntumisen tai keskeytymisen kuluja, mikäli se johtuu äkillisestä sairaudesta tai tapaturmasta. Matkan peruuntuminen tarkoittaa sitä, että matkalle lähtö estyy. Matkan keskeytymisellä tarkoitetaan jo alkaneen matkan muuttumista.

Matkan peruuntumisesta tai keskeytymisestä korvataan kuluja, joista matkan järjestäjä ei lain tai matkaehtojen mukaan ole vastuussa. Näitä kuluja voivat olla esimerkiksi matka- tai majoituskulut.

Matkatavarat on vakuutettava erikseen

Jäsenvakuutus ei sisällä matkatavaravakuutusta, joten matkatavarat on vakuutettava erikseen, elleivät ne jo sisälly kotivakuutukseesi.

Majoitu edullisesti hostelleissa Suomessa ja ulkomailla

■ Kaikkien SAK:laisten ammattiliittojen jäsenet voivat nyt käyttää hyväkseen Suomen Retkeilymajajärjestön jäsenedut. Järjestö tarjoaa liittojen jäsenille kansainvälisen hostellikortin 12 eurolla (normaali hinta 17 euroa). Kortilla saa vähintään 10 prosentin alennuksen hostellimajoituksesta eri puolilla maailmaa.

Kansainvälistä hostellikorttia voi käyttää lähes 4000 Hostelling International -hostellissa 90 maassa. Kortilla saa monia muitakin matkailuun liittyviä etuja, mm. alennuksia auton vuokraamisesta ja museoiden sisäänkäyntimaksuista. Hostellikortti on voimassa vuoden ostohetkestä alkaen.

Alle 17-vuotiaille kansainvälisen hostellikortin jäsenetuhinta on 5 euroa (normaalista 10 euroa). 4–16-vuotiaan lapsen kortti maksaa 2 euroa silloin, kun vanhemmat ostavat samanlaisesti itselleen kortit. Myös ryhmille on olemassa oma hostellikorttinsa.

Lisätietoja Suomen Retkeilymajajärjestön jäseneduista ja alennuksista löytyy järjestön nettisivuilta. Sieltä löytyvät myös ohjeet hostellikortin hankkimisesta.

Retkeilymajajärjestön jäsenedut ovat jo aikaisemmin koskeneet JHL:n, IAU:n, PAU:n ja SAKKI ry:n jäseniä. Edut tulivat kaikkien SAK:laisten ammattiliittojen jäsenten ulottuville, kun Palkansaajien hyvinvointi ja terveys PHT liittyi Suomen Retkeilymajajärjestön jäseneksi.

Miten toimin, jos sairastun matkalla tai sattuu tapaturma?

Muista ottaa matkalle mukaan jäsenkorttisi, joka on myös matkavakuutuskortti. Näin hoitava laitos voi todeta, että asiakkaalla on voimassa oleva matkavakuutus ja että hoidoille löytyy maksaja. Matkavakuutuskortti ei kuitenkaan ole maksukortti, joten on hyvä varautua siihen, että kulut joutuu maksamaan ensin itse ja hakemaan korvausta myöhemmin vakuutusyhtiöstä. Jos joudut itse maksamaan hoitokulut, säilytä kuitit ja lähetä ne vahinkoilmoituksen mukana Turvaan.

SOS auttaa

Jos hoitolaitos ei hyväksy jäsenkorttiasi eikä suostu lähettämään laskua Turvaan, voit pyytää hoitolaitosta soittamaan jäsenkortin takana mainittuun SOS:iin. SOS on pohjoismaisten vakuutusyhtiöiden omistama kansainvälinen ”hälytyskeskus”. SOS:issa on ympärivuorokautinen päivystys ja siellä tunnetaan myös IAU:n vakuutus.

Puhelusi yhdistyy suomenkieliseksi asiantuntijalle. SOS ryhtyy selvittämään tapausta ja pyytää tarvittaessa avuksi SOS:n yhteyslääkärin. Ohjeita saatetaan antaa myös sairastuneen matkakumppanille. SOS keskustelee tarvittaessa hoitavan lääkärin kanssa ja välittää hoidon kannalta tärkeät tiedot hoitolaitokselle.

SOS:iin voi ottaa yhteyttä myös muissa kuin hätätapauksissa. He voivat esimerkiksi neuvoa lähimmän luotettavan lääkärin sijainnin.

Kaatuminen USA:ssa, 13 000 €

Ammattiliiton jäsen oli USA:ssa matkalla, kaatui pahasti ja loukasi olkapäänsä. Hän otti yhteyttä SOS:iin ja häntä autettiin matkohteessa muun muassa lääkärin löytämiseksi. Korvausta maksettiin yhteensä 13 000 euroa. Tämä summa sisältää hoitokulut USA:ssa sekä olkapääleikkauksen Suomessa.

Lisätietoja jäsenvakuutuksesta

Vakuutusehdot ja korvauksenhakuohjeet löytyvät Turvan tekemiltä palvelusivuilta www.turva.fi/iau. Tutustu vakuutusehtoihin ja vakuutuksessa oleviin rajoituksiin ennen matkalle lähtöä.

Lisätietoja vakuutuksesta saat Turvan toimipaikoista, asiamiehiltä tai palvelunumerosta 01019 5110. Toimipaikkojen yhteystiedot ja lisätietoja Turvasta löydät osoitteesta www.turva.fi. Asiakaspalvelun sähköpostiosoite on asiakaspalvelu@turva.fi.

TURVA/KATI IHARANTA
kuvat: ARI MIETTINEN

Pettäjän tie

Raha ja valta ovat ihmiskunnan suuri tarina. Ne pyörittävät maailmaa suhdanteista piittaamatta. Kun niiden jaosta on päätetty näivettyvät ideologiat ja uskonnot yksisilmien puuhasteluksi. Ääriliikkeet märkivine unineen jäävät lopulta aina ja kaikkialla tilikirjanpitäjien jalkoihin. Ennen kuin niin pitkälle päästään tarvitaan luottamusta.

■ Ensimmäinen tulkinta *Kohtalon kusta* jäi sattumalta talteen yleisradion ohjelmasta, jossa haastateltiin Hakaniemen betonisillan alla yöpyjiä. Ohjelman varsinainen tarkoitus oli esitellä vastaperustetun Marraskuun liikkeen toimintaa. Liike pyrki parantamaan syrjäytyneiden elinolosuhteita. Perustamisaikansa vuoksi sitä on epävirallisesti luonnehdittu yhdeksi merkittävimmistä sotaveteraanijärjestöistä. Asunnottomista alkoholisteista suurin osa oli vielä tuolloin sodan rampauttamia miehiä.

Ohjelmassa laulu kuullaan sillan alla majailleen **Erkki Laurokarin** esittämänä. Hiukan myöhemmin oli asialla **Tais-to Ahlgren**, jonka versio *Pettäjän tie* -nimellä saavutti suuren suosion. Laulun tekijänoikeuksia oli kuitenkin peukaloitu ja syntyi kiista. Kymmenen vuotta ensiesityksensä jälkeen 1977 Korkein oikeus päätti kappaleen tekijäksi Laurokarin. On myös mahdollista, että laulu on aitoa kansanperinnettä kiven sisältä. Tämän teorian mukaan hieno melodia ja tekstin perusajatus olisivat kul-

keutuneet erilaisina versioina suullisena perimätietona vankeinhoitolaitoksen asiakkaiden, joihin Laurokarikin lukeutui, keskuudessa. Tällöin sen syntyhistoria muistuttaisi monien blues-musiikin helmien vastaavaa.

Petos

Laulun petos murskaa yhden ihmisen romanttiset toiveet. Surullinen tapaus sinänsä, mutta vain yksilön kannalta, jolla kaiken lisäksi tuntuu olevan selviytymismallikin jo mietittynä. Paljon kiinnostavampaa on tarkastella petollisuuden ja luottamuksen olemusta laajemmin. Luonnollisesti sittenkin vain pintaa raapaisten. Kannattaa tutkia näkökulmia ja etsiä vastauksia kysymykseen luottamuksen syntymisestä ja sen menettämisestä. Miten se toteutuu yhteiskunnallisesti, entä työmarkkinoilla tai työpaikoilla?

Yhteiskunta

Latteuksia luottamuksesta ei kenties koskaan, ainakaan ennen tätä juttua, ole ryöstöviljelty niin paljon kuin niin

kutsutun suomettumisen ajan liturgiassa. Kuuluu se nykyisinkin, ainakin jossain määrin, aivan kaikkien valtioiden väliseen viralliseen jargoniin, mutta saavutti tuolloin aivan surrealistiset mittasuhteet.

Paljosta puheesta huolimatta suomalaisten Neuvostoliittoa valtiona kohtaan tuntema luottamus säilyi suuren naapurin romahtamiseen asti jokseenkin varauksellisena. Katkerat kokemukset olivat liian lähellä ja ulkopoliittisen liikkumavaran puutteen tiedostaminen kuului äidinmaidossa tai viimeistään koulussa omaksuttuun kansanviisauteen, joten lähes koko vallan kolmijako otti osaa teatteriin, jonka tiesi teatteriksi. Toimijoiden kesken oli syntynyt ääneen lausumaton luottamus, että näin on paras. Pienimman riesan tie, kuten *Tuntemattomassa sotilaassa* taitavasti sanotaan.

Ei siinä selviytymiskeinossa ole mitään moittimista. Jälkiviisaisten, jotka estoitta suomivat tuon ajan valintoja, kannattaisi ennemmin kohdistaa älyllisen rehellisyyden vaatimuksensa nykyajan puolivillaisuuksia kohti.

Sosiaalinen media ja interaktiivinen maailma ovat tuoneet suoran mielipiteen ilmaisun monien aiemmin mykki- en ulottuville. Aidon demokratian vaikutuskanavat ovat moninkertaistuneet. Kanavat kenties ovat, mutta eivät juurikaan mahdollisuudet. Ehkä tästä syystä netikeskustelun luonne toistaiseksi enimmäkseen vaikuttaa siltä, kuin teippi olisi juuri revitty puhujien huulilta ja kaikki-

en osallistujien olisi pakko kiireesti sanoa jotain. Tarvitaan luottamusta asioiden arvioimiseksi ja matkaansaattamiseksi tai muuten kaikki möly uhkaa jäädä vain huutavan ääneksi virtuaalikorvessa.

Työmarkkinat ja -paikat

Moderni globaali talouselämä yhdestä kulumastaan nojaa abstraktiin luottamukseen. Kylmä hiki kareilee meklarin nihkeällä otsalla hänen odotellessaan tietoa kotitalouksien luottamuksesta taloutensa kehitykseen Yhdysvalloissa. Jos luottamus on vahva, lähtee tähtitie-teellisiä summia liikenteeseen, investoinnit lisääntyvät, työllisyys paranee ja verotulot kasvavat. Se on melkoinen luottamuksen osoitus Pennsylvania Penan ennustajantaidoille.

Ne vaikuttavat välillisesti myös siihen millaisessa hengessä käydään meikäläisen työmarkkinakierros. Nyt taantumana aikana on luottamuksen rakentaminen vaivalloista, kuten on voitu havaita. Pait-si että työntekijä- ja työnantajakeskus-järjestöjen välillä on ollut jossain määrin kireää, niin samaa rakoilua on ollut aistittavissa molempien sisäisessäkin yhtenäisyydessä. Mitä luultavimmin edessä hämmästyttävällä liittokierroksella riittää työtä luottamuksen palauttamisessa.

Työehtosopimusneuvottelu itse on mitä suurimmassa määrin ihmisten välistä luottamusta edellyttävää työtä. Liittolamme on tälläkin hetkellä aivan riittävästi kokemusta sopimisesta, josta se puuttuu. Tyypillisesti luottamuksen rakentaminen vie aikaa, mutta sen hävittäminen tapahtuu paljon mutkattomammin. Viimeisen kuuden vuoden aikana käytyjen Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen sopimista on luonnehtinut työnantajapuolen muotoutuminen täysin uusiksi. Neuvotteluihin ovat osallistuneet lähes aina eri henkilöt. Tämä on palauttanut keskinäisen luottamuksen hakemisen aina lähtöte-lineisiin, eikä yhteisen kokemuksen suoma etumatka ole ollut käytettävissä. Nyt

edessämme ovat myös Finavian Ilmailu-tietoteknisten sopimusneuvottelut, jotka ovat liittollemme kirjoittamaton luku. Tilannetta helpottaa, että ammattiosastosta löytyy rutkasti perehtyneisyyttä siihen prosessiin.

Parhaankin sopimuksen käyttökelpoisuus mitataan vasta kun sitä työpaikoilla sovelletaan käytäntöön. Toteutus jää torsoksi jos neuvotteleet osapuolet eivät ole siihen sitoutuneita. Työehto- jen kiertäminen tai niistä irti luikertelu, jos mikä, nakertaa luottamusta ja tekee ilmapii- rin myrkyttäneeksi.

Pettäjän Tie

*Tyttöni nuori, kevään ensi hurman
minä kanssas koin, vaan syksy kaiken vei.
Ei enää loista silmäs tähtein lailla,
vaan lempes tuo, se tuskia mulle suo.*

*Vain talven myrskyt rintaan rauhan antaa.
Tämä jäinen tuuli tunteeni viiltää pois.
Sä kevään veit. Nyt tuuli kauas kantaa
murheeni saa. Ei muistoas enää ois.*

*Enhän tyttöni sua tiennyt petturiksi.
En tiennyt, että valoja sä vannoit vain.
Pettäjän tie on tuskainen käy harhaan.
Vei valhees sun mun eloni ainaiseks.*

*Vaan en sua soimaa. Tuskaas itse kannat.
Olet kohtalosi orja, mä tiedän sen
Ei palaa koskaan mennyt onni meille.
Vaan unhoituksen lumi jo peitti maan.*

*Mun tieni kulkee kautta vuorten tummain,
siell monta kukkaa oottavi poimijaa.
Vaan tiedän, että kukka kaunein multa
jo kuihtui pois. Mun tieni jatkui vain.*

Rangaistus

Ehkä siksi ei olekaan kokonaisuuden kannalta naiivia luottaa, vaan lyhytnäköistä pettää. Se, että moraalittomat yksilöt voivat tässä nollasummapelissä saavuttaa itselleen merkittäviä etuja, ei muuta tätä johtopäätöstä, mutta koettelee usein siihen uskomista. Tästä syystä ja yleisen edun nimissä olkoon pettäjän tie tuskainen ja käyköön harhaan.

teksti: JM KOSKINEN
kuvitus: ELINA RAJALA

Mihin menet

Olipa työntekijä missä yhtiössä tahan-
sa töissä, nousee hänen mieleensä väis-
tämättä kysymyksiä työntajan liiketoi-
minnan suunnasta ja tarkoituksista.
Usein täytyy todellisen vallan käyttä-
jät myös ensin selvittää, sillä osa työn-
tekijöistä käyttää työnantaja nimitystä
itsestään, vaikka hekin ovat vain palk-
kalaisia. Ennenhän omistajat olivat ai-
nakin perheyrietyksissä ihan oikeas-
ti työnantajia ja omistajia. Heilläkin
oli vaurastuminen mielessään, joten
tarkoituksiperät eivät ole sinänsä uusia,
mutta nykyiset toimenpiteet ovat häi-
käilemättömyydessään K18 luokkaa.
Niillä on kielteisiä seurauksia koko työ-
yhteisön kannalta. Tutkimustenkaan
mukaan motivaatiota ja innovatiivi-
suutta eivät bonukset nosta, vaan työ-
olosuhteet ja toisten huomioon ottami-
nen, välittäminen.

EU-lainsäädännöllä piti oleman ta-
voitteena kilpailua rajoittavien ja sää-
televien tekijöiden poistuminen. Mutta
mitä tuumaatte komission asetuksista,
joissa määritellään valtioille ja yhtiöille
säästötavoitteita? Minnekköhän ovat ne
markkinapuheet kadonneet EU:n erin-
omaisuudesta ja ns. uudesta suunnasta?
Onko tänä päivänä uusi maailmanjärjes-
tys sitä, että kuulutaan globaaliin veljes-
kuntaan, joka määrittelee arvomme, ta-
voitteemme ja taloudellisen asemamme.

Keskittäminen on avain kaikkeen.
Maanviljelijät ainakin tietävät, että jos

sontakasa jätetään pellolla levittämät-
tä, niin ei se kasvua lisää, eikä lannoita,
vaan siitä on tullut monivuotinen on-
gelmakasa. Olisikohan rehellisyys koko-
naistavoitteiden suhteen keskittämises-
sä sittenkin ratkaisu niin innovatiivisuu-
teen, menestykseen, kuin hyvinvointiin?
Kokonaiskustannuksien laskeminenhan
ei taida oikein kuulua kenellekään, vaan
kaikki tuijottavat niitä lukuja, jotka an-
tavat joko sisäisinä siirtoina tai muina
toimenpiteinä bonukset kotiin. Kuinka-
han toimisi bonusjärjestelmä, joka oli-
si sidottu liikevaihdon nousuun ja hen-
kilöstöltä säästettyjen rahojen sijasta
todelliseen liikevoittoon? Synnyttäisi-
kö sellainen enemmän toimeliaisuutta
kuin nykyiset palkitsemisjärjestelmät?
Ei siinä ainakaan yhtiöiden varallisuus
tai tulos olisi uhattuna. Rahaa tulisi si-
sään ovista ja ikkunoista.

Kaikesta tästä huolimatta suunnat-
kaamme kohti lomaa ja muistakaam-
me, että kotimaan matkailullakin pide-
tään pyörät pyörimässä. Ihastelkaa La-
pin keskiyön aurinkoa, pyytäkää lohta,
poimikaa marjoja tai sieniä tai möllötel-
kää muuten vaan.

Hyvää kesää.

VELI-MATTI JUNNOLA

Kirjoittaja on Finavia Oyj:n

Ilmailutietoteknisten pääluottamusmies

JM Koskinen

”

*Palkitsemisen
perustana tulisi olla
todellinen liikevoitto.*

AY

*"Ay – sanoi hän. Luki sopimuksessa niin. Tarttui mies heti sorvin kahvaan." Hiukan sorvaten vääntyi **Manfred man** -yhtyeen Ha! Ha! Said The Clown, aiheeseen sopivaksi. Paremminkin virallinen suomenkielinen versio, joka kuuluu: "Oy, sanoi hän."*

No, tämän jutun tarkoitus ei ole kertoa suomalaisen iskelmämusiikin historiasta, sen paremmin kuin Finnairin reittiverkostosta tai edes Aero-osaakeyhtiön historiasta. Kyse on suomalaisesta ay-liikkeestä, sen tuntevat kaikki, vauvasta vaariin.

100 vuotta Ay-liikettä

Suomen teollistuminen alkoi 1800-luvun loppupuolella. Siihen asti maatalousvaltainen Suomi eli köyhyydessä, jossa vain harvoilla oli mahdollisuus nauttia varallisuuden tarjoamasta korkeasta elintasosta. Säädetty lait eivät antaneet ihmisille kovin suuria mahdollisuuksia. Ne sitoivat ihmiset tiettyjen ryhmien vallan alle. Vallan, joka usein oli miehiltä.

Teollistumisen myötä, nousi esiin tarve työvoiman vapaasta liikkuvuudesta,

jotta tehtaast saisivat riittävästi työvoimaa. Maatalousväestö alkoi siirtyä tehdastöihin. Tarvittiin erilaisia ammattityömiehiä, joita ei siihen aikaan juuri ollut. Tietotaitoa saatiin muualta, muun muassa muista Pohjoismaista, Saksasta ja Englannista. Tämän ohella itseoppiminen ja kuultu tieto, sekä erityisesti monenlainen teknistyminen lisäsivät tarvetta työmiesten ammatillisen osaamisen kasvattamiseen.

Muissa maissa kiertäneet ja muualta tulleet ammattimiehet toivat muka-

naan, paitsi tietoa ammatillisista asioista ja vaatimuksista, myös muista yhteiskunnallisiin olosuhteisiin liittyvistä uusista tuulista. Orastava työväenliike syntyi. Sitten se kohtasi suuria vaikeuksia, jotka me kaikki historiasta tunnemme.

Varsinaisesti ammattiyhdistysliike alkoi kehittyä kohti nykyistä asemaansa vasta 1940. Niin kutsuttu "tammikuun kihlaus" näki päivänvalon, jolloin nykyisen SAK:n edeltäjä tunnustettiin neuvotteluosapuoleksi.

Monia merkittäviä asioita on tähän yhteiskuntaan saatu juuri ammattiyhdistysliikkeen avulla, joka ei ole ollut kaikkien mielenmukaista. Asioita, jotka myös tämän päivän ihmiset tahtovat usein unohtaa. Eikä vain Suomessa, vaan merkittävä osa maailman demokratisoitumisesta on onnistunut juuri vainotun työväenliikkeen ponnistusten seurauksena.

AY-liike nyt

Suurin osa työikäisistä suomalaisista kuuluu ammattiliittoihin, jotka taas lähes poikkeuksetta kuuluvat johonkin ammatilliseen keskusjärjestöön.

Tänä päivänä ei ehkä enää voida puhua suoranaisesti työväenliikkeestä, paremminkin ammattiyhdistysliikkeestä, vai olisiko oikein nimitys palkansaajaliike? Mene ja tiedä. Joka tapauksessa suomalainen yhteiskunta on muuttunut rajusti, jos katsotaan reilut sata vuotta taakse.

Voi kysyä, kuka oikeastaan on nykyään työläinen? Toisaalta kaikki olemme työläisiä, toimitusjohtajasta juoksupoiikaan ja siivoojasta maisteriin, jos teemme työtä ja saamme siitä palkkaa. Mutta, mutta, maailma on muuttunut ”fiinimpään” suuntaan, eikä monet koe olevansa työläisiä, vaikka palkkaa nauttivatkin.

Kaikki eivät halua olla jäsenenä ammattiliitoissa, mutta jos he ovat palkkaa saavia, niin yleensä heidänkin asiansa hoituvat, jos alalla on tehtyinä työehtosopimuksia.

Joku voi sanoa nyt, että mihin niitä ammattiyhdistyksiä tarvitaan? Tulevat-han ne edut muutenkin. Vastakysymyksenä voi esittää, tulevatko todella?

Kuka oikeastaan valvoisi palkansaajan etuja ja millä vaihtoehtoisella tavalla voitaisiin turvata tietyt oikeudet työelämässä ja yhteiskunnassa. Niin edistysellinen ei ole edes työnantajaliike, että ottaisi tämän viitan harteilleen. Päinvastoin, vaikka muinoin jotkut ”patruunat” saattoivatkin edistää työntekijöidensä asemaa. Nykysuuntaus näyttää olevan toiseen suuntaan, palkat alemmaksi, ei koulutusta ja pidempiä työpäiviä, vaikka työttömiä on pilvin pimein.

Saattaa olla, että yksittäisen ihmisen kohdalla asiat eivät aina mene ns ”putkeen”, mutta kokonaisuutta katsoessa, voi kiistatta sanoa, että satavuotinen uurastus olojen ja etuja parantamiseksi on hyödyttänyt tämän päivän suomalaista, niin yksinään kuin myös koko kansakuntana. Olemme yksi maailman johtavia valtioita demokratiassa, hyvinvoinnissa ja monessa muussa. Vertailupohjaa maailmalta löytyy, katsotaanpa useisiin maihin, joista monet suomalaiset yritykset hankkivat tuotteitaan. Monissa näistä työolosuhteet ovat huonoja, palkat alhaisia ja järjestäytyminen saattaa olla jopa kielletty. Ammattiyhdistyksiä ei ole tai ne toimivat maan alla. Toimiminen olosuhteiden parantamiseksi on jopa hengenvaarallista, kuten aikoi-naan Suomessa.

AY-liikkeen tulevaisuus

Mikä on suomalaisen ammattiyhdistysliikkeen tulevaisuus? Onko sillä mahdollisuuksia tässä muuttuvassa maailmassa? Monia kysymyksiä on edessä, johon ay-liikkeen tulee vastata, jotta sen merkitys yhteiskunnassa säilyy ja että se voi osaltaan turvata kansakun-

tamme hyvinvointia, sekä oman olemassaolonsa. Merkittäviä kysymyksiä ovat esimerkiksi jäsenmäärien säilyminen, eriarvoisuuden lisääntyminen, koulutus, työllisyys ja työttömyys kaikissa muodoissaan, yhteiskunta- ja yrittäjäyritysrakenteen muuttuminen, maahanmuuttajien lisääntyminen.

Aiemmin edunvalvonta, sopimukset työehdoista ja muista elämämme liittyvistä sopimuksista pohjautuivat vakinaisiin työsuhteisiin sekä pitkiin työuriin. Tänä päivänä suuntaus on lyhyisiin, ei vakinaisiin työsuhteisiin, pätkätöihin työnantajien vaihtuessa useasti. Tähän taas vaikuttaa sopimuskentän pirstoutuminen, joka luo tilanteen ”ei kenenkään maalla” olemisen, jossa tilanteen hallitseminen on vaikeata. Ratkaisevaksi tekijöiksi nousevat raha ja elämisen pakko, ei niinkään toimeentulo ja hyvinvointi.

Tämä taas määrittelee, missä asennossa kulloinkin ollaan hattu kourassa, jossa eivät vaikuta koulutus, ammattitaito, ei kokemus, eikä muu osaaminen, vaan se, miten halvalla teet, vaatimatta mitään.

Ay-liikkeen vastaaminen nykymuodossaan tulevaisuuden haasteisiin saattaa olla suuri ongelma, jossa suurten ryhmittyvien yhteiset edut ja sopimusmallit eivät välttämättä toimi. Tulevaisuuden toimintakuvio voi olla yksilökeskeisempi sopimusmalli, jossa yhdistyvät tietyt yhteiset sopimukset, sekä yksilöiden ja työn vaatimat tarpeet sekä joustavuus. Merkittävä tulee olemaan myös työnantajakentän muuttuminen. Toisaalta, riittävätkö voimavarat moniin haasteisiin edes koko ay-liikkeellä, saati sitten yksittäisellä yhdistyksellä tai peräti yk-

silötasolla? Pitäisikö sopimusneuvotte-
lut käydä jokaisella työpaikalla, lähes
henkilökohtaisella tasolla? Mihin sil-
loin tarvitaan nykyisenkaltaista ay-lii-
kettä? Kysymysmerkkinä loistaa myös
se, kykenevätkö työntekijät tulevaisuu-
dessa huolehtimaan itsenäisesti eduis-
taan, ilman liittoja, vai tulevatko orja-
markkinat takaisin.

IAU

Entä Ilmailualan Unioni ja sen alaiset
yhdistykset? Viimeisten vuosien aikana
jäsenistön työnantajakenttä on muut-
tunut. Aikaisemmin ilmailualalla toi-
mi vain muutama yritys. Nykyään niitä
on useita kymmeniä ja muutokset alalla
ovat olleet ripeitä. Uusia toimijoita on
tullut ja tulee lisää. Ammatilliset vaati-
mukset vaihtuvat, osan ammateista ka-
dotessa kokonaan.

Ammattien kirjo maallistuu, ilmai-
lun hegemonia katoaa. Onko ylipäätän-
sä tarvetta tiettyjen alojen erikoisliitoille,
vai onko se juuri merkittävä osa tulevai-
suutta ja yksilökeskeisempää toimintata-
paa? Mahdollistaako työnantajakentän
muuttuminen nykyisen liittorakenteen
olemassaolon jatkumisen ja sen myötä
jäsenistön säilymisen.

Lopuksi

Tämä kirjoitus sisältää paljon avoimia
kysymyksiä. Kirjoittajan mielestä ay-lii-
ke on tilanteessa, jossa arvioidaan, mi-
ten asiat olisivat ilman ay-liikettä, sekä
erityisesti sitä, miten toimintaa tulisi
kehittää 2000-luvulla globaalin mark-
kinatalouden kannoilla, jotta ammatti-
yhdistysliikkeen olemassaolo ja tarkoi-
tus säilyvät.

Ammattiyhdistysliikkeellä on edes-
sään uudistumisen paikka.

Ha! Ha! Said the Clown.

Teksti ja kuvat: PEKKA HINTIKKA

Abrakadabra

■ Ja hokkus pokkus. Juhannustaikoja ja kesäale työsopimusrintamalla. Suuri ja mahtava maapalvelukonserni Airpro aloitti ja lopetti Airprota koskevat työehtosopimusneuvottelut 3.6.2012 tuomalla pöytään muutaman ehdotuksen ja julistamalla yksipuolisesti, että ne jotka ilmoittavat allekirjoittavansa sopimuksen 17.6. mennessä saavat tulla allekirjoittamaan lisää ehdotuksia keväällä 2014. Mukana menossa olivat IAU, SLSY, Pardia sekä JHL. Lehden tullessa painosta on jo tiedossa ketkä menivät allekirjoittamaan.

Harri Potter-osastoon asia menee siksi, että "neuvottelupöydässä" ei Airprossa ole maapalvelutyöntekijöitä lainkaan, on vain moniosajia sekä AKT:n bussinkuljettajat, joihin noudatetaan AKT:n ja Airpron välistä sopimusta. Laadukkaita maapalveluita on kuitenkin tarjolla 19 lentoasemalla ympäri Suomea ja vuorolistojen perusteella myös maapalveluhenkilökuntaa noin 100 henkilöä. Henkilöitä joihin EI noudateta IAU:n yleissitovaa työehtosopimusta. Eikä ole aikeita noudattaa jatkossakaan, päinvastoin, Airpron tytäryhtiö RTG on tarkoitus siirtää IAU:n sopimuksesta Airpron yrityskohtaiseen sopimukseen. Samaan sopimukseen, johon työnantaja omasta ja ehkä joidenkin muidenkin mielestä ehdotti merkittäviä parannuksia 1.4.2014 alkaen. Heikennykset sen sijaan alkaisivat porrastetusti jo heti, tai viimeistään 1.9.2013. Taikasauvan heilautuksella työntekijät ovat joko maapalvelutyöntekijöitä tai sitten eivät, riippuen siitä miten Tylypahkassa katsotaan

asia tarpeelliseksi esittää. Lisää taikuutta asiaan tuo se, että Tylypahka ei ole se talo, jonka luulette sen olevan, vaan se viereinen rakennus. Se korkeampi.

Mikäli edellä mainittu yhdistyminen onnistuisi, olisi Airprossa saman tien lähes 150 maapalvelutyöntekijää lisää, entisten lisäksi. Miksi heihin ei voi noudattaa IAU:n sopimusta jos bussikuskeihin voi noudattaa AKT:n sopimusta ja lisäksi lentävällä henkilökunnallakin on oma sopimuksensa? Ettei tässä vaan olisi kyse jäsenistönä asioista huolehtivan ja asioista kyselevän "hankalan" ammattiliiton poistamisesta kaikista pöydistä ja halusta "neuvotella" jatkossakin vain niiden mukavien kanssa. Niiden, joiden kanssa ei ole koskaan ongelmia, vaikka jäsenellä sattuisikin olemaan asiat huonosti? Ai niin, eihän niillä ole jäseniä. Mene ja tiedä.

Varsinaista taikuutta on vieläpä se, että järjestöt joilla on yhteensä seitsemän (7) jäsentä RTG:ssä, ovat tietoisia yhtiön ja sen työntekijöiden tulevaisuudesta. Sen sijaan RTG:läisiä edustavaa liittoa, joka on ollut mukana neuvotteluissa, ei

ole informoitu. Eikä sen luottamusmiehillä ollut ainakaan vielä 12. 6. mennessä tullut kutsuja neuvotteluihin yhdistymisen tiimoilta. Jokainen päätelköön itse, onko neuvotteluita käyty varsinaisen pöydän ulkopuolella, millaisella kokoonpanolla ja millaisia niiden sisältö on mahdollisesti ollut.

Ja vaikka IAU:n sopimus ihan hyvä onkin, niin onko se niin hyvä, että konsernit kaatuu ja kimppuun käydään ylhäältä, alhaalta ja molemmilta sivuilta, kaikkialta yhtä aikaa? EK ajaa nollalinjaa ja nollasopimuksia. Mikäpä siinä on Airpron yrityskohtaisen sopimuksen osalta korotellussa jos tunteja sekä palkkaa on nolla? Nolla kestäisi suuremmatkin prosenttimääräiset korotukset.

Taikuus voi olla kivaakin. Jos herra Copperfield järjestäisi kursseja, ilmoittautuisin ja opettelisin taikomaan kadoksiin kokonaisia rakennuksia ihmisineen kaikkineen. Tai sitten taikaisin itseni tosi kauas ja lämpimään. Naurusaarilta voisi olla hyvä aloittaa.

- J

Arto Kujala

Jos sinut lomautetaan tai jäät työttömäksi

Käynti työ- ja elinkeinotoimistossa

Ilmoittaudu työ- ja elinkeinotoimistoon viimeistään ensimmäisenä työttömyyspäivänä. Työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa vain siltä ajalta, jolloin työnhaku on ollut voimassa. Ota ensimmäisellä käyntikerralla mukaan lomautustodistus tai työtodistus sekä irtisanomisilmoitus.

Työvoimaviranomaiset työ- ja elinkeinotoimistossa antavat työttömyyskassal-

le hakijaa koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon. Työnhaku on pidettävä voimassa työ- ja elinkeinotoimiston määräämällä tavalla.

Hakemukset liitteineen työttömyyskassaan

Työttömyysajalta sinulle voidaan maksaa työttömyyskassan kautta ansiopäivärahaa. Päivärahaa voidaan maksaa työssäoloehdon täyttäneille jäsenille,

joilla jäsenyys on kestänyt vähintään 34 viikkoa ja jäsenmaksut ovat kunnossa. Päivärahaa maksetaan vain hakemuksen perusteella. Hakemuksen saat joko työ- ja elinkeinotoimistosta tai voit tulostaa sen sivulta www.tyj.fi.

Täytä hakemus huolellisesti

Päivärahahakemus tulee täyttää huolellisesti ja hankkia liitteeksi kaikki tarvittavat asiakirjat. **Puutteellisesti täy-**

Pekka Kainulainen

Työttömyyskassa sijaitsee Kaisaniemenkatu 10:ssä.

tetty hakemus viivästyttää käsittelyä. Mikäli palkanlaskija toimittaa palkkatodistuksen suoraan kassalle, ilmoita siitä hakemuksessasi.

Ansiopäivärahaa haetaan aina jälkikäteen. Ensimmäisen hakemuksen liitteiden voi lähettää kahden viikon työttömyyden jälkeen, jatkossa ansiopäivärahaa haetaan aina 4 kalenteriviikolta tai kalenterikuukaudelta jälkikäteen. Täytä hakemus ensimmäisestä työttömyyspäivästä lähtien. Kassa huomioi korvausettomat päivät. Työsuhteen päätyessä työnantajan maksama taloudellinen etuus, kuten tukipaketti jaksotetaan, eikä siltä ajalta ole oikeutta ansiopäivärahaan. Ensimmäisestä hakemuksesta otetaan 7 työttömän arkipäivän pituinen omavastuu aika.

Hakemuslomakkeen lisäksi tarvitaan ainakin seuraavat liitteet:

- **Palkkatodistus**
Alkuperäinen palkanlaskijan tekemä palkkatodistus 34 työssäoloviikolta. Todistuksessa tulee näkyä eriteltynä lomaraha ja -korvaus, maininta palkkattomista poissaoloista, työnantajan y-tunnus sekä palkanlaskijan yhteystiedot.
- **Kopio työtodistuksesta tai irtisanomisilmoituksesta**
- **Kopio lomautusilmoituksesta**

Seuraamalla hakemuksen ohjeita tiedät, mikäli juuri sinun tulee toimittaa muita liitteitä.

Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassan osoite on: Kaisaniemenkatu 10, 8 krs, 00100 Helsinki. Työttömyyskassan asiakaspalvelu on avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 10.00–12.00.

Hakemuksen voi lähettää myös e-asiointina

Hakemuksen (sekä ensimmäisen, että jatkohakemuksen) voi lähettää myös sähköisesti. Kirjautuminen sähköisen palveluun tehdään pankkitunnuksilla Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassan sivuilla www.irkatk.fi olevan linkin kautta.

Mikäli lähetät sähköisen hakemuksen liitteet postitse, mainitse siitä lisätiedoissa!

Lomautetun itse ilmoittauduttava TE-toimistoon heinäkuusta alkaen

■ Lomautettujen tulee jatkossa ilmoittautua työ- ja elinkeinotoimistoon henkilökohtaisesti viimeistään ensimmäisenä lomautuspäivänä. Muutos koskee heinäkuussa ja sen jälkeen alkavia lomautuksia.

Työnhakijaksi tulee tällöin ilmoittautua ensisijaisesti TE-toimiston verkkopalvelussa. Toimisto arvioi, ketkä kutsutaan paikan päälle työllistymissuunnitelman tekemistä varten.

Aikaisemmasta ryhmälomautusmenettelystä luovutaan. Työnantaja ei voi enää käynnistää työnhakua lomautettujen puolesta.

SAK:n työllisyysasioiden päällikkö **Pirjo Väänänen** muistuttaa, että työnantaja on velvollinen antamaan lomautetulle lomautusilmoituksen tai -todistuksen sekä palkkatodistuksen.

– Ryhmälomautusmenettelystä luopuminen vähentää työnantajien hallinnollista taakkaa. Muutoksella varmistetaan myös lomautettujen ohjautuminen työ- ja elinkeinotoimiston palvelujen piiriin, Väänänen kertoo.

Vapaalla syntymästä lähtien

■ Työntekijän tulee ilmoittaa työnantajalle vähintään kahta kuukautta ennen haluttua ajankohtaa, milloin ja minkä pituisena hän isyysvapaansa käyttää. Joustavaa tapaa on hyvä noudattaa puolin ja toisin, sillä kolmas osapuoli, eli syntyvä lapsi, ei yleensä juuri kalentereita syynäile. Isyysrahaa haetaan kuitenkin vasta lapsen syntymän jälkeen, jolloin Kansaneläkelaitos saa tiedon lapsen syntymästä maistraatista.

Kelaa vähän

Isyysvapaalta maksettava päiväraha haetaan Kelasta. Hakemuksen voi tulostaa netistä tai sen voi halutessaan myös täyttää suoraan verkossa, jolloin henkilöllisyys varmistetaan pankkitunnuksin.

Isyysraha isyysvapaan ajalta on ansioidonomainen. Päiväraha lasketaan, joko edellisen vuoden verotustietojen mukaan, tai viimeisen puolen vuoden työtulojen mukaan.

Puolen vuoden työtulojen mukaan laskeminen käy, jos tulosi ovat nousseet 20 % edelliseen verotukseen verrattuna.

Työtulojen laskeminen onnistuu myös kuutta kuukautta lyhyemmältä ajalta, mikäli olet ollut poissa työstä esim. ammatin vaihtumisen, sairauden tai työttömyyden johdosta.

Voit toimittaa palkkatodistuksen viimeisestä kuudesta kuukaudesta Kansaneläkelaitokselle. Helpompaa on kuitenkin pyytää työnantajaa toimittamaan tiedot lomakkeella Y 17 suoraan Kelalle.

Vaikka pitäisit kaikki isyysvapaasi kuuden päivän (1 viikko) jaksoissa, niin hakuprosessia ei tarvitse tehdä jokaisella kerralla erikseen, vaan tällöin päiväraha maksetaan aina ensimmäisen ha-

kemuksen mukaan. Uuteen hakemukseen laitetaan vain vapaan ajankohta, ja hakemuksen voi postittaa tai ”verkottaa” saman tien, kun on sopinut työnantajan kanssa vapaan ajankohdasta.

ja suunnittele

Kannattaa huomioida etukäteen, sillä lapsen syntyessä huomio on usein muualla, että Kelan käsittelyajat ovat verrattain pitkät, jopa yli kuukauden mittaiset. Tämä saattaa johtaa siihen, että kun jätät ensimmäisen hakemuksesi lapsen synnyttyä ja aikomuksesi on jäädä pitkälle isyysvapaalle syntymästä lähtien, tulee palkattomasta kaudestasi

mahdollisesti jopa yli kuukauden mittainen.

Vuoden alusta voimaan tulleen uuden lain mukaan isyysvapaata voi pitää 18 päivää äidin vanhempainrahakauden aikana, ja 36 päivää sen jälkeen, tai kaikki 54 päivää äidin vanhempainrahakauden jälkeen. Isyysvapaa tulee pitää ennen kuin lapsi täyttää kaksi vuotta ja viimeistään kahden kuukauden kulussa siitä, kun lapsi täyttää tuon edellä mainitun iän, on isyysraha hakemuksen oltava Kansaneläkelaitoksessa.

Asioista tarkemmin tietysti verkossa kela.fi

VESA SUNI

Kuvan Marimekon tekijänoikeudet ovat kunnossa, mutta henkilöt eivät liity juttuun.

Karoliina Ilonaja

Koti- vakuutuksen nettiosstajan etu

ensimmäisestä vakuutuskaudesta

-20%

*Liittosi jäsenenä
saat meiltä
huomattavia etuja
- myös verkossa.
Katso
turva.fi/iau*

VAKUUTUSKAUPPA
(**turvaamo**)

24 h www.turva.fi

Osta vakuutukset helposti netistä!

Hyväntekijät siviilissä – Pahat kentällä

■ FC 012, ammattiosaston mukaan nimetty jalkapallojoukkue osallistui ja voitti Iceheartsin järjestämän hyväntekeväisyysturnauksen 10. toukokuuta. Icehearts on joukkueurheilun toimintamalli lasten hyväksi ehkäisemään syrjäytymistä lieveilmiöineen ja parantamaan sosiaalisia taitoja, sekä tukemaan koulunkäyntiä.

Turnauksessa FC 012 eteni junan lailla loppuotteluun, jossa se löi entisillä liigapeluilla vahvistetun HJK:n 1–0. Myös FC 012:n pelaajilta löytyy huippu-urheilutaustaa, vaikka suuri osa nykyään onkin (river) platalta. Parhaaksi pelaajaksi joukkueen keskuudesta valittiin, matkatavaroiden käsittelyn musta hämähäkki, maalivahti **Teemu Elo**.

Pekka Kainulainen

Kapteeni "Raipen" Rajala pokaali kourassaan.

Joukkueessa pelasivat:

Jukka Ahlroos, Petri Laapotti, Teemu Elo, Sami Rajala, Pekka Kähkönen, Sam Ansari, Aku Hyttinen, Tuomas Alho, Jukka Kähkönen, Antti Ratilainen, Niko Laukkanen ja Kristian Kunnas.

Voittoa juhlittiin perinteisin menoin saunoen, tanssien ripaskaa ja laulaen työvänoitonlauluja. Mökän kuulleet ovat tyytyväisiä että joukkue ei joutunut turnauksen kestäessä laulukuoroon.

FC 012 haluaa kiittää Iceheartsia hienosti järjestetystä tapahtumasta.

UNIONIN ILMESTYMINEN 2013

Numero 4 ilmestyy 6.9.
aineisto toimitukseen 19.8.
Numero 5 ilmestyy 25.10.
aineisto toimitukseen 7.10.
Numero 6 ilmestyy 20.12.
aineisto toimitukseen 2.12.

ILMOITUSKOOT JA HINNAT (alv 0%)

koko sivu, 180 x 230 mm, 240 €
1/2 sivua, 180 x 115 mm, 120 €
2/6 sivua, 118 x 115 mm, 80 €
1/6 sivua, 57 x 115 mm, 40 €

KUVAKULMA

Merja Kainulainen

Missä on sinun mansikkapaikkasi?

Kuulutus

■ Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa ja Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa ovat kokouksissaan 30.5.2013 ja 15.5.2013 hyväksyneet sopimuksen Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassan sulautumisesta Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassaan 1.1.2014 lukien.

Edellä mainitut työttömyyskassat ovat työttömyyskassalain (603/84) 55 §:n edellyttämällä tavalla hakeneet Finanssivalvonnan suostumusta sulautumissopimukselle.

Finanssivalvonta kehottaa niitä, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne kirjallisesti 19.7.2013 mennessä Finanssivalvontaan PL 103, 00101 Helsinki.

Helsingissä 10. päivänä kesäkuuta 2013

Satu Luojola
lakimies

Kungörelse

■ Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa och Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa har i kassamöten 30.5.2013 och 15.5.2013 godkänt avtal om Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassas fusion till Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa fr.o.m. 1.1.2014.

De ovan nämnda arbetslöshetskassorna har enligt 55 § lagen om arbetslöshetskassor (603/84) inlämnat ansökan om Finansinspektionens samtycke till deras fusionsplan.

Finansinspektionen uppmanar den, som önskar framställa anmärkningar mot ansökan, att senast 19.7.2013 inlämna anmärkningarna skriftligt till Finansinspektionen, adress Box 103, 00101 Helsingfors.

Helsingfors den 10 juni 2013

Satu Luojola
jurist

Pääkonttorin nimikilpailu

■ Unioni-lehden viime numerossa lanseerattu kilpailu Finnairin uuden pääkonttorin nimeksi kirjoitti runsaasti ehdotuksia. Niiden joukossa napakkaa sanontaa edustivat: *Palju, Bunkkeri, Valtakunnansali, Sinisiipi, Voittajajoukkue, Vehviläinen* ja siitä yrityksen säästöohjelman hengessä muotoiltu *Vehvilä*. Hiukan pidempää analyysia rakennuksen käyttötarkoituksesta luonnehtivat: *Sinivalkoisten siivellä eläjät* ja *Illaksi kotiin – sait kenkää*. Reheviäkin ehdotuksia lähetettiin. Yksi niistä kuului, ilmeisesti asiakaspalvelukonseptia mukaillen: *Peace of shit*. Kiintoisa oli myös: *Vuokralle annetaan arvohuoneisto keskeiseltä alueelta*. Kyseessä saattoi olla erehdys, sillä eihän konttori sijaitse Bulevardilla.

Lempinimet vakiintuvat aikanaan, niihin ei kilpailuilla voi vaikuttaa. Pal-kita kuitenkin aina voi, vaikka tulosta ei tulisikaan. Nimikilpailun voittaja on valittu hyvä veli -periaatteella ja hän saa pian palkintonsa.

Ilmailualan Unioni IAU ry

John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI

Puhelin: (09) 4785 71 (vaihe)
faksi: (09) 4785 7250
sähköposti: etunimi.sukunimi@iau.fi
kotisivut: www.iau.fi

Puheenjohtaja	Juhani Haapasaari	(09) 4785 7220
Varapuheenjohtaja	Reijo Hautamäki	(09) 4785 7221
Liittosihteeri	Juha-Matti Koskinen	(09) 4785 7225
Sopimussihteeri	Arto Kujala	(09) 4785 7222
Työympäristösihteeri	Pekka Kainulainen	(09) 4785 7227
Taloussihteeri	Ari Miettinen	(09) 4785 7228

Jäsenasiat: Ari Miettinen (09) 4785 7228
jasenasiat@iau.fi

Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa

Asiakaspalvelu on avoinna
tiistaisin ja torstaisin klo 10.00–12.00.

osoite: Kaisaniemenkatu 10, 00100 HELSINKI
faksi: 09 47857 209

kassanhoitaja	Paula Seppälä	p. 09 47857 200
kassanhoitaja	Mirva Tuomi	p. 09 47857 203
kassanjohtaja	Kari Kallio	p. 09 47857 201

email: irka.kassa@iau.fi
kotisivut: www.irkatk.fi

Hyvää kesää kaikille lukijoille!

Toivottaa Unionin toimitus

Pekka Kämäläinen